

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 65/24
Møtedato: 24.09.2024
Journalnummer: 2024/1383

Kunstig intelligens: Endring i læringsutbyttebeskrivelse, utfyllende regner og veiledninger

Bakgrunn

Rapport fra arbeidsgruppen for å utarbeide retningslinjer for bruk av KI i undervisning og prøving ble behandlet i studieutvalgets møte den 19.03.2024. SU uttalte følgende:

Studieutvalget takker arbeidsgruppen for en god og gjennomarbeidet rapport. Arbeidsgruppen skal ha ros for en grundig rapport som presenterer både utfordringer og muligheter med KI-verktøy, samt konkrete tiltak som fakultetet må følge opp.

SU merker seg at fakultetet må få på plass robuste strukturer som gjør at vi kontinuerlig følger den teknologiske utviklingen innen kunstig intelligens.

SU har også merket seg behovet for endringer i læringsutbyttebeskrivelsen på programnivå, nærmere retningslinjer til studenter, undervisere og sensorer og ikke minst behovet for opplæring.

SU kommer tilbake til mer konkret oppfølging av tiltakene som foreslås i rapporten etter at rapporten er presentert på et lærermøte.

For SUs videre oppfølging er det behov for fakultetsstyrets vurdering av hvor mye ressurser som skal settes av til konkrete tiltak og opplæring – både på kort og mellomlang sikt.

Saken krever rask oppfølging.

Rapporten ble etterfølgende behandlet i fakultetsstyrets møte den 07.05.2024 (sak 28/24) hvor følgende vedtak ble truffet:

1. Styret ber Studieutvalget komme tilbake med konkrete forslag knyttet til KI i undervisning og prøving.
2. Styret ber dekanen komme tilbake med konkrete forslag knyttet til hvordan KI kan inngå som del av det obligatoriske studieprogrammet

Videre er det blitt orientert om rapporten på allmøte, nasjonalt fakultetsmøte og i arbeidslivsforumet.

Saken her er første ledd i den konkrete oppfølgingen av arbeidsgruppens rapport. I saken er det foreslått endringer i følgende regelverk og dokumenter:

1. Læringsutbyttebeskrivelse på programnivå
2. Utfyllende regler ved Det juridiske fakultet
3. Krav til skriftlige arbeider på masterprogrammet i rettsvitenskap
4. Instruks om oppgavegjeving og sensur
5. Arbeidsavtale for arbeidsgruppeledere på 1. og 2. studieår

6. Instruks for veiledning og sensur på JUS399 og JUS396 masteroppgave

Rapporten fra arbeidsgruppen kommer med en rekke forslag og tiltak som skal følges opp, men vi må først og fremst få på plass nødvendige endringer i regelverk og retningslinjer som tar hensyn til bruken av KI i ulike lærings- og prøvings situasjoner.

Et større arbeid med å legge til rette for at undervisningsopplegget adresserer muligheter og utfordringer knyttet til KI-verktøy er igangsatt på 1. studieår, hvor dekanen leder en arbeidsgruppe som ser på hvordan studentene kan få både opplæring i bruk av KI som et hjelpemiddel for jurister og i rettslige spørsmål som KI gir opphav til.

I det følgende tas det utgangspunkt i arbeidsgruppens rapport, som gir et solid grunnlag for SUs videre arbeid med KI-relaterte spørsmål. I tilfeller hvor arbeidsgruppens forslag til endringer av regelverk og veiledninger tas til følge, henvises det til arbeidsgruppens rapport for bakgrunn og begrunnelse. Det er derfor bare tilfeller hvor det foreslås justeringer som begrunnes særskilt i saksnotatet her.

Saken ble behandlet i studietvalgets møte den 28.08.2024. SU oppfordrer fakultetsstyret til å vedta de foreslåtte endringene (markert med rødt) i pkt. 1-6 i saksnotatet.

Merknader fra dekan og fakultetsdirektør

Dekan og fakultetsdirektør slutter seg til det fremlagte forslaget som omfatter endringer i regelverk og retningslinjer som tar hensyn til bruken av KI i ulike lærings- og prøvings situasjoner.

Saken legges frem med følgende

forslag til vedtak:

Fakultetsstyret vedtar de foreslåtte endringene i pkt. 1-6 i vedlagte notat.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

16.09.2024

HAF/ANNNI/ØLI

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

NOTAT

1. Forslag til endringer i læringsutbyttebeskrivelsen for masterstudiet i rettsvitenskap

Studieutvalgets forslag til endringer i den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen for MAJUR/MAJUR2 lyder som følger (rød tekst):

Læringsutbytte

Kunnskapar

Kandidatane skal ha god kunnskap om grunnleggande rettsreglar og samanhengar innan alle fagområde som studiet omfattar, og spesialisert kunnskap innan fagområde som blir dekte av spesialemla og masteroppgåva.

Dette inneber også at kandidatane har god kunnskap om:

- det norske rettssystemet si oppbygging og funksjon
- den norske rettskulturen si historie, særigenheiter og grunnleggande verdiar
- korleis norsk rett vert påverka av EU-retten, EØS-retten, internasjonale menneskerettar og annan folkerett
- juridisk metode, mellom anna korleis juridisk argumentasjon varierer på ulike rettsområde
- mangfaldet av metodar i rettsforskning og hovudlinjer i den rettsteoretiske diskusjonen
- juristar si rolle i samfunnet og etiske utfordringar knytt til yrkesutøvinga
- korleis ny teknologi kan brukast til å automatisere avgjerdsprosessar og bidra til å løyse rettslege problem på nye måtar, men også om rettslege og etiske utfordringar dette kan medføre
- forventingar til akademisk integritet, medrekna akademiske krav til kjeldetilvising og bruk av andre sitt arbeid og særleg korleis verktøy basert på kunstig intelligens kan brukas i tråd med desse forventingane

Ferdigheiter

Kandidatane kan bruke juridisk metode til å identifisere, drøfte og ta standpunkt til komplekse og utstrukturerte rettslege problemstillingar, også komplekse og ustrukturerte problemstillingar og problemstillingar utanfor dei rettsområda som er del av studiet. Dette inneber å kunne

UNIVERSITETET I BERGEN

Det juridiske fakultet

- fastsette rettsleg relevant faktum i eit saksforhold, og på grunnlag av dette identifisere og formulere rettslege problemstillingar
- innhente og systematisere rettsleg relevant materiale frå norske, skandinaviske og engelskspråklege kjelder, også ved bruk av digitale verktøy
- vere kjeldekritisk ved å foreta sjølvstendige, kritiske vurderingar av opphavet til og kvaliteten på faktisk så vel som rettsleg informasjon
- foreta ei sjølvstendig, heilskapleg, kritisk og etisk gjennomtenkt analyse for å nå eit fagleg forsvarleg standpunkt om kva som er gjeldande rett
- foreta rettspolitiske og komparative vurderingar av rettsreglane
- løyse nye problem og bidra til rettsleg nytenking
- bruke digitale verktøy, medrekna KI-verktøy, på ein hensiktsmessig og fagleg forsvarleg måte i sitt arbeid med å identifisere, drøfte og ta standpunkt til rettslege problemstillingar
- bruke eigna læringsstrategiar for å tileigne seg ~~ny~~ kunnskap om retten, på så vel kjende som ukjende rettsområde

Kandidatane kan formidle og evaluere juridiske analyser og standpunkt på ein poengtert, presis og etterretteleg måte både munnleg og skriftleg, på så vel norsk som engelsk, gjennom å

- utarbeide ulike former for sjølvstendige skriftlege arbeid
- diskutere og prosedere ulike rettslege standpunkt
- gi sjølvstendige tilbakemeldingar på andre sitt arbeid og sjølv få og gjere bruk av slike tilbakemeldingar

Generell kompetanse

Gjennom studieprogrammet oppnår kandidatane generelt anvendeleg kompetanse knytt til å

- systematisere og avvege argumentasjon, rådgje og treffe avgjerder
- identifisere og vurdere etiske aspekt ved juridisk argumentasjon og standpunkt
- tileigne seg ny kunnskap, følge med i rettsutviklinga og løyse nye rettslege spørsmål
- samarbeide med juristar frå andre land, forstå og gjere seg nytte av deira perspektiv på felles rettslege utfordringar og bidra med norske perspektiv
- samarbeide med fagpersonar frå andre disiplinar og på det grunnlag kunne vurdere den rettsleg relevante argumentasjonsverdien av kunnskap som er skapt av andre vitenskapar og bidra til tverrfaglege løysingar på komplekse samfunnsproblem
- formidle juridiske analyser til allmenta, skriftleg og munnleg, på norsk og på engelsk
- presentere og argumentere for eigne vurderingar og konklusjonar for større og mindre grupper av tilhøyrarar
- bidra med rettslege perspektiv i samfunnsdebatten

- planlegge og gjennomføre større prosjekt innan ei gitt tidsramme
- ~~følge oppfylle forventingar til akademisk integritet, særleg når det gjeld~~ akademiske krav til kjeldetilvisingar og bruk av andre sine arbeid
- arbeide sjølvstendig og i grupper
- ~~forholde seg reflektere kritisk over, og kunne ta stilling til.~~ dei rettslege og etiske utfordringane knytt til den teknologiske utviklinga, medrekna utviklinga av digitale verkøy basert på kunstig intelligens

Studiedekanen slutter seg til forslaget og oppfordrer SU til å gjøre det samme.

2. Forslag til endringer i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet

Senest oppdatert av Fakultetsstyret 24. september 2024

Formatted: Font: 11 pt, Italic, Font color: Auto

Studieutvalgets forslag til endringer i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet lyder som følger:

§ 4-1 Krav til ordgrense, selvstendighet og kildehenvisning

~~1. Alle arbeider som leveres for godkjenning/sensur, skal være studentens eget arbeid. Dette gjelder også der vedkommende arbeid(er) ikke inngår i grunnlaget for karakterfastsettelse. Kilder som nyttes skal angis i overensstemmelse med universitetets retningslinjer om kildebruk. Overtredelse vil bli å vurdere som fusk, se § 4-2. Tekst som er skapt av generativ kunstig intelligens regnes ikke som studentens egen. Dersom slik tekst utgjør en ikke ubetydelig del av det samlede arbeidet, vil kravet til selvstendighet ikke være oppfylt.~~

- ~~1. 2. Bruk av KI-generert tekst uten at det er oppgitt regnes som fusk, dersom kilden ikke er oppgitt. Dette gjelder selv om besvarelsen som helhet oppfyller selvstendighetskravet.~~

~~Alle arbeider som leveres for godkjenning/sensur, skal være studentens eget arbeid. Dette gjelder også der vedkommende arbeid(er) ikke inngår i grunnlaget for karakterfastsettelse. Kilder som nyttes skal angis i overensstemmelse med universitetets retningslinjer om kildebruk. Overtredelse vil bli å vurdere som fusk, se § 4-2. Bruk av KI-generert tekst uten at det er oppgitt regnes som fusk. Dette gjelder selv om besvarelsen som helhet oppfyller selvstendighetskravet, jf. nr. 2.~~

-

- ~~2. Tekst som er skapt av generativ kunstig intelligens regnes ikke som studentens egen. Dersom slik tekst utgjør en ikke ubetydelig del av det samlede arbeidet, vil kravet til selvstendighet ikke være oppfylt.~~

-
3. I oppgave med ordgrense, skal antall ord oppgis på besvarelsen. Feilaktig angitt antall ord kan bli å vurdere som forsøk på fusk.
- a. For masteroppgave vil overtredelse av ordgrensen føre til underkjenning av oppgaven. Den må da omarbeides og leveres igjen et senere semester.
- b. For obligatoriske kursoppgaver vil overtredelse av ordgrensen føre til underkjenning av besvarelsen. Besvarelsen kan ikke leveres om igjen og kurset kan ikke godkjennes. Det må gjentas et senere semester.
- c. For arbeidsgruppeoppgaver med absolutt ordgrense vil overtredelse av ordgrensen føre til underkjenning av besvarelsen. Virkningen for kursgodkjenningen avhenger av om kravet til 75 % likevel er/blir oppfylt.
- d. For eksamensoppgaver med absolutt ordgrense, vil overtredelse av ordgrensen føre til underkjenning av besvarelsen.

3. Forslag til endringer i «Krav til skriftlige arbeider på masterprogrammet i rettsvitenskap»

Studieutvalgets forslag til endringer i «Krav til skriftlige arbeider på masterprogrammet i rettsvitenskap» er markert med **rød** skrift i det følgende.

Krav til skriftlige arbeider på masterprogrammet i rettsvitenskap ved UiB

Senest oppdatert av Fakultetsstyret 24. september 2024

1. Hensynene bak krav til skriftlige arbeider i jusstudiet

Skriftlige arbeider står sentralt i det pedagogiske opplegget på jusstudiet i Bergen. Underveis i studieløpet skal du som student utarbeide en rekke forskjellige tekster. Det dreier seg om ulike arbeidsoppgaver på 1.-3. studieår, obligatoriske kursoppgaver på 1.-4. studieår, hjemmeeksamener, obligatoriske skriftlige arbeider på ulike spesialemner og masteroppgaven på 5. studieår.

Gjennom de skriftlige arbeidene, andres kommentering av dine tekster og din kommentering av andres tekster, opparbeider du kunnskap om innholdet i rettsreglene på det aktuelle rettsområdet, metodekunnskap og -ferdigheter (kunnskap om og anvendelse av de rettskildene som angir innholdet i rettsreglene) og ferdigheter når det gjelder fremstilling (struktur, presisjon og klarhet). På denne måten utgjør skriftlige arbeider kjernen i studieopplegget. Det

UNIVERSITETET I BERGEN

Det juridiske fakultet

er derfor viktig at du som student ved fakultetet kjenner til hvilke krav som stilles til arbeidet med skriftlige innleveringer.

For å få størst mulig utbytte av arbeidet med tekstene, er det viktig at du har gjort en innsats som gjør at du er forberedt på skriveprosessen. Du bør ha vært på forelesninger, lest de relevante delene av faglitteraturen, forberedt deg til arbeidsgruppemøtet og deltatt aktivt i diskusjonene i arbeidsgruppen. På denne måten skaffer du deg ditt eget bilde av rettsstilstanden, og kan gjøre deg opp din egen mening om hvordan juridiske problemstillinger skal løses. Dette kalles i pedagogisk sammenheng for [sosial konstruktivisme](#), og innebærer at man setter sammen og bygger opp (konstruerer) sin kunnskap ved å inngå i et større sosialt faglig fellesskap.

Selv om jusstudiet på denne måten har et kollektivt tilsnitt, skal dine skriftlige arbeider underveis i studiet være *selvstendige og individuelle*. Du kan derfor ikke samarbeide med andre *under selve skriveprosessen*. De skriftlige arbeidene inngår i grunnlaget for fakultetets sertifisering av deg som master i rettsvitenskap. For hjemmeeksamen og masteroppgaven er dette temmelig selvsagt, men det gjelder også for andre skriftlige arbeider som er vilkår for å gå opp til eksamen.

2. Generelt om krav til skriftlige arbeider på jusstudiet

All juridisk fremstilling og argumentasjon må ta utgangspunkt i juridisk metode, slik metoden blir presentert i rettskilde- og metodelæreemnene og i de øvrige emnene. Rettskildeprinsippene styrer utvelgelsen av relevante rettskildefaktorer, hvordan en trekker slutninger fra disse faktorene, og hvordan en harmoniserer eller avveier slutningene, før en kommer frem til det endelige tolkningsresultatet. Det innebærer at også du som student må argumentere juridisk innenfor den rammen som rettskildeprinsippene representerer.

I tillegg til å følge rettskildeprinsippene, må du henvise til lover, forarbeider, dommer og annet rettskildemateriale.

Kravet om kildehenvisninger bygger på vitenskapelige idealer om selvstendighet, grundighet, helhet, balanse, etterprøvnbarhet og kritisk holdning. Kravet om grundighet og etterprøvnbarhet tilsier at du ikke bare henter og anvender argumenter fra ulike kilder, men at du også angir hvilke kilder du anvender, og hvor i kildene du henter argumentene fra. Uten slike kildehenvisninger, oppfyller ikke det skriftlige arbeidet minstekravene til akademisk kvalitet.

De vitenskapelige idealene om selvstendighet og etterprøvnbarhet tilsier også at du skiller klart mellom dine egne og andres bidrag i den juridiske argumentasjonen. Dette betegnes ofte som et krav om *akademisk redelighet*. På dette punktet følger også lovgivningen langt på vei opp de vitenskapelige idealene, gjennom de begrensningene i bruk av andre forfatters materiale som følger av åndsverkloven

av 15. juni 2018 nr. 40.¹ 12. mai 1964 nr. 5². De vitenskapelige idealene er imidlertid strengere enn åndsverkloven, noe det gjøres nærmere rede for nedenfor i punkt 4.

Bruk av verktøy som benytter seg av generativ kunstig intelligens (som ChatGPT og Microsoft Copilot) gir egne utfordringer knyttet til akademisk redelighet selvstendighet og etterprøvnbarhet. Dersom du bruker slike verktøy må du skille mellom hva du selv har bidratt med, og hva språkmodellen har bidratt med. I tilfeller hvor du bruker tekst generert av KI-verktøy må du også passe på å opplyse om dette på en etterrettelig måte ~~henviser på en redelig måte.~~

3. Nærmere om kravet til selvstendig arbeid

Hver enkelt student skal arbeide individuelt og selvstendig med sine rettslige analyser. En slik analyse innebærer at en identifiserer de relevante rettslige spørsmålene, og danner seg sin egen oppfatning om hva som er de sentrale argumentene for og mot en bestemt løsning av et rettssspørsmål, med utgangspunkt i det foreliggende rettskildematerialet og de faktiske forhold. Det er ikke tilstrekkelig at du bare gjengir innholdet i lovtekst, lovforarbeider, rettspraksis eller juridisk litteratur, eller gjengir elementer fra faktum, uten din egen bearbeidelse av materialet. Du må foreta din egen selvstendige analyse, og utforme din egen selvstendige argumentasjon. Dette er det som etterspørres i dine skriftlige arbeider. Dersom du bruker gjengir en tekst som er helt eller delvis skapt av generativ KI, vil du stå i fare for at du ikke oppfyller dette kravet til selvstendighet. KI-generert tekst regnes ikke som din egen tekst, selv om kvaliteten og innholdet i teksten til en viss grad er avhengig av prompten man benytter seg av.

Kravet til et selvstendig arbeid tilsier også at du klart identifiserer hvilke deler av teksten som baserer seg på dine egne juridiske analyser, og hvilke deler som representerer gjengivelse av det foreliggende rettskildematerialet. Dersom du gjengir lovtekst, lovforarbeider, rettspraksis eller andre kilder, må det angis på en tydelig måte i besvarelsen, med anførselstegn og kildehenvisninger. Det samme gjelder juridisk litteratur: Du må henviser på en presis måte. Det er en sentral del av den akademiske tradisjonen å være etterrettelig og etterprøvnbar i kildebruken, jf. det som er skrevet om dette foran i punkt 2.

Du må også henviser på en presis måte dersom du bruker generativ KI for å produsere tekst som skal inngå i besvarelsen din. En tekst som er generert av KI kan ikke gjenskapes av noen andre. Det er derfor viktig at du siterer og forklarer hvordan verktøyet er brukt på en slik måte at bruken er etterprøvnbar. For å være trygg på at henvisningen er etterrettelig og etterprøvnbar, må bruken av KI-verktøyet dokumenteres ved skjermbilde av samtalen, eller tilsvarende

¹ <https://lovdata.no/lov/2018-06-15-40>.

² [Lov om opphavsrett til åndsverk mv. \(åndsverkloven\) – Lovdata](#)

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

dokumentasjon (noen av verktøyene har en løsning med permanent lenke, som gir mottakeren av lenken tilgang til hele samtalen Dette vil anses som tilsvarende). Videre må du beskrive hvordan du har brukt verktøyet. Dokumentasjon i form av skjermbilde og beskrivelse kan legges som vedlegg til besvarelsen din, og vil ikke inngå i ordtellingen. Vedlegg leveres i samme innleveringsdokument, men etter selve oppgavebesvarelsen. Du må i tillegg ha en henvisning i teksten. Eksempler på riktig henvisning og dokumentasjon kan du finne i Veiledning til studentene om anbefalt bruk av kunstig intelligens knyttet til læring og vurdering [lenke].

Mangelfull henvisning til opphavet til tekst som du har brukt i besvarelsen din, både til tradisjonelle kilder eller til bruk av KI-verktøy, vil utgjøre et selvstendig brudd på akademiske standarder knyttet til sitering, og kan regnes som fusk.

Det er viktig å være klar over at utstrakt bruk av selv-riktig-angitte sitater likevel kan utgjøre en så stor del av en besvarelse at krav til selvstendighet ikke er oppfylt. Det vil kunne være tilfellet dersom sitatene er så dominerende i det skriftlige arbeidet, at din egen selvstendige argumentasjon og analyse ikke vises igjen i teksten i tilstrekkelig grad.

Selv om det er viktig at kildehenvisningene er presise, gir dette alene ikke en god juridisk fremstilling. Ut fra vitenskapsidealene forventes det en grundig analyse av det aktuelle rettspørsmålet, innenfor de ordgrenser som måtte gjelde for den aktuelle besvarelsen. Analysen skal basere seg på en balansert behandling av det aktuelle rettskildematerialet i lys av det konkrete forholdet som vurderes. Det er for eksempel ikke tilfredsstillende dersom du argumenterer ensidig, uten å ta i betraktning argumenter i motsatt retning. Selv om du skulle være personlig overbevist om at et bestemt argument er avgjørende, må du også presentere andre argumenter, og fortrinnsvis vise hvorfor de ikke vinner fram i din konklusjon. Engasjement er positivt, men de vitenskapelige idealene krever at du er helhetlig og balansert i argumentasjonen.

Å ta standpunkt til hva som er innholdet i rettsreglene er forbundet med stort alvor, særlig i konkrete saker. Dette er et alvor også du som student må ta innover deg når du argumenterer juridisk. Gjennom sine konklusjoner treffer jurister avgjørelser av stor betydning for enkeltpersoner, bedrifter, det offentlige og for samfunnet, og da må avgjørelsene være så godt og balansert begrunnet som overhodet mulig, basert på anerkjente rettskilder, anerkjent juridisk metode, og en best mulig forståelse av faktum i saken.

4. Forholdet mellom vitenskapelige idealer og opphavsrett

Etter åndsverkloven fra 2018 ~~1964~~ har den som skaper et åndsverk enerett til å ~~eksemplarfremstille eller tilgjengeliggjøre verket, jf. åndsverklovens §§ 2 og 3 4-~~ ledd. Den som har skapt verket, har opphavsretten til det. Som åndsverk regnes lærebøker, tidsskriftsartikler, besvarelser av kursoppgaver og de fleste andre

skriftlige arbeider. Også muntlige framføringer, som for eksempel forelesninger, er åndsverk.

En sentral bestemmelse i åndsverklovens ~~kapitel 2~~ er retten til å sitere andres verk, jf. ~~åndsverklovens § 2922~~. Bruk av sitater krever ikke samtykke dersom verket er offentliggjort, men siteringen må alltid skje i samsvar med «god skikk». I dette ligger blant annet at en ikke må gjengi for mye av andres verk gjennom sitatretten. På den annen side må sitatet heller ikke være så begrenset at det gir en misvisende fremstilling av hva opphavsmannen samlet sett har gitt uttrykk for.

Merk at en lettere omskriving av en annen forfatters formuleringer (såkalt parafrasering) ~~ikke er nok til at retten til navngivelse bortfaller, uten henvisning til det verket som en omskriver, er regnet som plagiat etter åndsverklovens § 4. I slike tilfeller er det så mye igjen av formuleringene fra det opprinnelige verket, at d~~ Det regnes som en krenkelse av opphavsretten å omskrive uten å angi kilden.

~~Brudd på reglene i åndsverkloven kan medføre straff, erstatningsansvar og andre sanksjoner, jf. åndsverklovens kapittel 7. Dette er altså regler som en må forholde seg til, uansett i hvilken sammenheng en bruker andres materiale. Retningslinjene for henvisning til lærebøker og annet skriftlig materiale dreier seg altså i en viss utstrekning om å overholde norsk lov. Som jusstudent og fremtidig jurist, har du en særskilt forpliktelse til å være deg bevisst dette.~~

Åndsverkloven beskytter bare den nærmere utformingen av idéer, dvs. det tekstlige ~~(eller visuelle etc.)~~ uttrykket, ikke idéen i seg selv. Vitenskapsidealene som universitetets ~~og fakultetets~~ virksomhet bygger på, tilsier imidlertid at en går lengre i å kreve henvisning til andres materiale enn det åndsverkloven angir. Av hensyn til akademisk redelighet, må du også angi kilder som du baserer dine ideer på, selv om disse kildene bare er brukt som et utgangspunkt for din videre selvstendige bearbeidelse av ideene.

Vitenskapsidealene stiller også strengere krav til sitering enn det åndsverkloven gjør. Etter åndsverkloven kan det neppe oppstilles et krav om en nøyaktig henvisning til den siden i verket hvor sitatet er hentet. Men ut fra det vitenskapelige idealet om etterprøvbarehet, krever en i juridisk sammenheng ~~så~~ nøyaktige henvisninger.

Offentlig materiale som lovtekst, forarbeider og rettspraksis har ikke beskyttelse etter åndsverkloven, jf. ~~§ 14 åndsverklovens § 9~~. Etter loven står en altså fritt til å benytte og sitere denne typen materiale, uten ~~samtykke og uten~~ kildehenvisning. I akademisk sammenheng, ~~og ut fra vitenskapsidealene~~, stilles det imidlertid ~~store~~ krav til ~~nøyaktighet og grundighet også når det gjelder slike~~ henvisninger også her, jf. foran i punkt 2.

5. Fakultetets kontroll med kravene til selvstendig arbeid

Arbeidsgruppelederne og storgruppelederne kan gjennom sin gjennomgang og

UNIVERSITETET I BERGEN

Det juridiske fakultet

kommentering av besvarelser avdekke at en tekst ikke oppfyller de kravene til skriftlige arbeider som vi har angitt foran. I forbindelse med obligatoriske kursoppgaver er det oppgaveretteren eller den emneansvarlige (gjennom sin nivåkontroll) som kan avdekke slike forhold, mens det i forbindelse med en hjemmeeksamen eller en masteroppgave, vil være sensorene eller den emneansvarlige (igjen gjennom sin nivåkontroll). Manglende selvstendighet kan også avdekkes gjennom stikkprøver fra arbeidsgruppelederens, storgruppelederens eller den emneansvarliges side.

Om minstekravene til en besvarelse er oppfylt, vil bygge på en skjønnsmessig vurdering. Det er alltid den emneansvarlige som gjør den endelige vurderingen der det er tvil.

Studenter som følger retningslinjene angitt i punkt 1 til 4 i dette dokumentet kan være trygge på at besvarelsene deres ikke blir underkjent som følge av manglende selvstendighet på faglig grunnlag.

Studenter som ikke har et bevisst forhold til sin egen arbeidsprosess, eller som spekulerer i å finne den nedre grensen for hva som kan godkjennes, løper derimot en risiko for å få sin besvarelse underkjent.

Fakultetet vil advare mot å fokusere på hva som er minstekravene til skriftlige arbeider og andre obligatoriske krav. Dersom du sikter mot minstekravet, vil risikoen for underkjennelse av besvarelser være stor. En slik holdning vil også klart bryte med de akademiske og vitenskapelige idealene som er beskrevet foran i punkt 2 og den vil regelmessig gjenspeiles i de resultatene du oppnår gjennom studiet.

Den faglige kontrollen med besvarelser vil til en viss grad ta hensyn til hvilket studieår studenten befinner seg på, og om det dreier seg om en innlevering tidlig eller sent i kurset. Kontroll på faglig grunnlag representerer bare i begrenset grad en kvalitativ vurdering av besvarelsen. Det sentrale er at det er gjort et tilstrekkelig selvstendig arbeid, uansett hvilket kvalitetsnivå besvarelsen har.

Et minstevilkår for at en besvarelse skal godkjennes ut fra en faglig vurdering, er at alle delspørsmål i den aktuelle oppgaven er besvart.

Emneansvarlige, arbeidsgruppeledere og andre undervisere mottar opplæring i hvilke tegn som kan indikere at en tekst er generert av KI-verktøy. Ved mistanke om bruk av KI-verktøy kan det være aktuelt å ta i bruk programmer som er trent i å detektere KI-generert tekst. Sensorer får også informasjon om hvilken bruk av KI som er tillatt og hvordan studenter skal henvise til bruk av KI-verktøy. Vi vil også gjenta og presisere at KI-generert tekst kan som nevnt ikke kan regnes som egen tekst selv om kvaliteten og innholdet i teksten er til en viss grad avhengig av prompten man benytter seg av. Selv om man setter inn henvisninger i alle tilfeller hvor man har brukt KI-generert tekst bruker riktig kildehenvisning, vil mer enn ikke ubetydelig bruken av slik tekst kunne føre til at arbeidet ikke oppfyller kravet til selvstendighet og derfor underkjennes

UNIVERSITETET I BERGEN

Det juridiske fakultet

underkjønnelse av arbeidet på faglig grunnlag. Bruk av KI-generert tekst uten henvisninger vil i alle tilfeller og uansett omfang. Manglende henvisning vil kunne regnes som fusk.

6. Nærmere om gode og dårlige arbeidsmåter

Ingen studenter er like, og fakultetet vil derfor ikke si at en bestemt måte å arbeide på er den beste for alle. Vi vil oppfordre til å eksperimentere med skriveform, og å søke å finne sin egen stil.

Likevel er det mulig å gi noen retningslinjer med gyldighet for mange.

Å sitte med læreboken eller annen litteratur direkte foran seg når en skriver, er ~~for en del studenter~~ et dårlig utgangspunkt for selvstendighet, fordi det lett blir et for uklart skille mellom innholdet i litteraturen og egne analyser. Dette kan påvirke selve innholdet og selvstendigheten i det en skriver, og det kan føre til at en ikke viser til den aktuelle kilden i tilstrekkelig grad.

Rettskilder som lovt tekst, forarbeider, rettspraksis mv. kan det derimot være svært fornuftig å ha tilgjengelig når du skriver, men det er da viktig at du er bevisst på når du henter informasjon fra dem. Når du henter informasjon direkte fra kildene, må du angi ~~kilden. I samsvar med retningslinjene for kildehenvisning som fremgår av dokumentet~~ **Krav til referanseteknikk**. Det typiske vil være at du etter å ha gjort en slik henvisning, går videre til å foreta din egen selvstendige juridiske analyse.

Hvis du får tilbakemeldinger om at du er for lite selvstendig i den juridiske analysen, kan det være en løsning å gå gjennom kildene på forhånd, og notere det sentrale innholdet i kildene i form av et sitat, eller i form av en egen oppsummering av innholdet, før du setter deg ned for å skrive fremstillingen i sin helhet, med bare notatene tilgjengelig. Du skiller på denne måten klart mellom innhenting av informasjon fra kildene, og den selvstendige analysen og argumentasjonen med utgangspunkt i kildene. Husk i så fall ~~alltid~~ å notere kildehenvisningene i de notatene du lager underveis i skriveprosessen, og få disse med i det endelige arbeidet. Ellers kan du risikere at også denne arbeidsmetoden skaper problemer i forhold til kildehenvisninger og kravet om selvstendighet.

Selv om fakultetet legger opp til at studenter skal samarbeide i arbeidsgruppene, og ~~gjærne eventuelt~~ også i egenorganiserte kollokvier, ligger det en fare i at en samarbeider tett helt frem til innleveringen av en skriftlig besvarelse. Sørg alltid for at det er en periode før innleveringen av besvarelsen, der du arbeider helt selvstendig med oppgaven, foretar dine egne rettslige analyser og finner frem til dine egne formuleringer av poengene i oppgaven. Hvis ikke, risikerer du at du leverer en besvarelse som ligger for tett opp til besvarelsen til den du har samarbeidet med.

De vitenskapelige idealene innebærer også at en skal være kritisk og evaluerende i forhold til sin egen måte å arbeide på. Vær bevisst fra første stund på å finne

fram til rutiner og metoder som passer med din måte å lære på, og som hjelper deg til å oppfylle kravene til selvstendighet og kravene til kildehenvisninger. Sørg for å justere arbeidsvanene dersom du får negative tilbakemeldinger på kvaliteten på de skriftlige arbeidene dine, eller dersom du opplever at kvaliteten er dårligere enn det faglige potensialet ditt tilsier. Bruk også tid på å kontrollere ditt eget skriftlige arbeid før innleveringen, med tanke på kildehenvisninger og selvstendighet.

7. Særlig om kravet til selvstendig arbeid ved ny innlevering av tidligere leverte besvarelser

I [Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet](#), ~~Universitetet i Bergen særreguleres tilfeller hvor en student ikke har fått godkjent de obligatoriske undervisningsaktivitetene på et kurs, jf. § 3-4 finner du regler om gjentak av emner under § 3-4 Kontinuasjonseksamen og frivillig gjentak.~~ Av disse reglene følger det at alle obligatoriske skriftlige arbeider skal skrives på nytt ~~når du tar et emne om igjen (typisk fordi det ikke ble godkjent første gang).~~ Tidligere leverte besvarelser kan ~~da~~ benyttes som utgangspunkt for fornyet innlevering, men det kreves at ~~besvarelsene~~ bearbejdes. I ~~slike~~ tilfeller ~~hvor besvarelsen representerer en omskriving av en tidligere levert besvarelse,~~ vil kravet til nyskriving bare bli ansett oppfylt dersom studenten i en avsluttende merknad redegjør for hvilke forbedringer som er foretatt, og hvorfor visse deler av besvarelsen eventuelt er uforandret. ~~Der kravet til nyskriving ikke er oppfylt, vil besvarelsen bli underkjønt.~~

8. Krav til kommentering av andre studenters besvarelser

Kommentering av medstudenters besvarelser er et viktig element i det pedagogiske opplegget på jusstudiet. Det å kommentere andres ~~juridiske~~ tekster er en god måte å lære å formulere sentrale poenger knyttet til innholdet i rettsreglene og juridisk metode, samtidig som du får sjansen til kritisk å vurdere hvilke fremstillingsmessige grep som er nødvendige for å få poengene klart og presist frem. Kommentering av andre juristers skriftlige arbeider inngår som en helt sentral del av mange juristers arbeid. Evnen til å gi konstruktiv kritikk for å forbedre tekster er en viktig ferdighet som studentene skal tilegne seg i løpet av jusstudiet.

For at din kommentering av en annen students besvarelse skal bli godkjent, må den samlet sett fremstå som en grundig vurdering av den materielle, metodiske og fremstillingsmessige (språk, struktur og presisjon) kvaliteten av teksten. Kommentarene må i tillegg dekke de sentrale materielle delene av besvarelsen. Det stilles altså både kvalitative og kvantitative krav til kommentarene.

Fakultetet har tidligere angitt at det kreves tre eller fire substansielle kommentarer for at kravet til kommentering skal være oppfylt. Dette er imidlertid den absolutte nedre grensen for hvor lite kommentering som kan godtas. Studenter som kommenterer ned mot denne grensen, vil lettere kunne få sin kommentering

underkjent. For at så få kommentarer skal kunne oppfylle kravet til kommentering, må hver enkelt av kommentarene være uvanlig innholdsrike. Kommentarene må i tillegg samlet sett oppfylle kravet om å dekke sentrale deler av besvarelsen materielle innhold. Dersom større deler av besvarelsen ikke er kommentert, vil kommenteringen kunne bli underkjent.

For å få det læringsutbyttet som er tenkt av å kommentere andres besvarelser, nemlig å øve på å vurdere andres tekst kritisk og formulere tilbakemeldinger, er det nødvendigvis du selv som må lese oppgavene og formulere kommentarer. Det er derfor ikke mulig å oppfylle kommenteringskravet ved å bruke KI-verktøy. Dersom du bruker KI-verktøy for å oppfylle kommenteringskravet, kan arbeidskravet bli underkjent av den emneansvarlige. Et mulig-unntak kan være der hvor nettopp det å bruke KI-verktøy til å vurdere kvaliteten på andres tekster er en del av læringsmålet i det aktuelle emnet. Dette vil i så fall være klart angitt av den emneansvarlige når arbeidskravet blir gitt.

9. Tekstkontroll av skriftlige arbeider

[Ingen foreslåtte endringer]

10. Nærmere om fjerde og femte studieår

[Ingen foreslåtte endringer]

4. Forslag til endringer i «Instruks om oppgavegjeving og sensur»

Studieutvalgets forslag til endringer i «Instruks om oppgavegjeving og sensur» er markert med **rød** skrift i det følgende.

1. Fastsetjing av oppgaver

(...)

1.2. Nivå på eksamensoppgaver

- a) Eksamensoppgaver skal utformast under omsyn til emnet si læringsutbyteskildring.
- b) Oppgave og sensorrettlegging skal utformast med sikte på at studentane sin samla relevante kompetanse, jf. læringutbyteskildringa, kjem til uttrykk og vert løna.
- c) Det skal takast omsyn til
 - a. den tida studentane har til rådvelde for å svare på oppgåva og eventuell ordgrense for oppgavesvaret
 - b. kva kjelder/hjelpemiddel som er lovlege på den aktuelle eksamen, herunder særleg om studentane har høve til å bruke KI-verktøy til å svare på oppgåva.
 - c. om eksamen vert gjennomført i kontrollerte omgjevnader («skuleeksamen») eller ikkje, om studentane i praksis vil kunne bruke andre hjelpemiddel enn dei lovlege (som KI-verktøy)

UNIVERSITETET I BERGEN

Det juridiske fakultet

- d. kva nivå i studiet oppgåva gjeld for. Faglege og metodiske forventningar skal byggje på studentane sine samla kunnskapar og ferdigheiter.
- e. om oppgåva skal svarast på i gruppe eller individuelt.
- f. at vurderinga (sensuren) skal skje i samsvar med dei kvalitative karakterskildringane og "Utfyllende retningslinjer for karakterfastsettelse i juridiske fag", jf. pkt. b)b).

1.3. Krav til utforming av oppgåver

1.3.1. Samanhengen mellom læring og prøving

Oppgåver som er karakterteljande eller obligatoriske i emnet («obligatorisk oppgåve»), skal i form og innhald byggje på emneinnhaldet.

Det tyder at det kan inngå spørsmål som ikkje har vore handsama i undervisninga. Dette kan vere spørsmål som er dekte av hovudlitteraturen, spørsmål som studentane kan svare på ut frå lovlege hjelpemiddel under prøven, eller spørsmål som stiller krav til sjølvstendig resonnement ut frå læringsmåla til emnet og tidlegare emne.

1.3.2. Oppgåver og KI-verktøy

Oppgåver som KI-verktøy kan løyse svare på på ein kvalifisert måte, er som regel ueigna for summativ vurdering eksamen som. Dette gjeld særleg der vurderinga ikkje blir gjennomførte i kontrollerte omgjevnader. Det er oppgåva til Den emneansvarlege å vurdere skal undersøkje dette før oppgåva blir gitt.

Det er høve til å gje deloppgåver på ein heimeeksamen som legg opp til at studentane skal bruke KI-verktøy og kor bruken av KI er del av vurderinga. Slike oppgåver kan likevel ikkje utgjere meir enn ein halvdel av den samla prøva.

På obligatoriske oppgåver må emneansvarleg ta stilling til om og i så fall korleis studentane skal bruke KI-verktøy i arbeidet med oppgåva.

1.3.3. Praktiske oppgåver («praktikum»)

[Ny nummerering eneste endring]

1.3.4. Andre typar oppgåver («teorioppgåver»)

[Ny nummerering eneste endring]

1.3.5. Fleire oppgåver ved same prøve

[Ny nummerering eneste endring]

1.3.6. Faste ordgrenser for eksamenssvar på 1. – 4. studieår

[Ny nummerering eneste endring]

1.4. Arbeidsgruppeoppgåver og storgruppeoppgåver

[Ingen foreslåtte endringer]

2. Moment til vurderinga – sensorrettleiing

[Ingen foreslåtte endringer]

3. Sensorutval

[Ingen foreslåtte endringer]

4. Sensur for karakterteljande prøver

4.1. Tilhøvet til emneskildringane

[Ingen foreslåtte endringer]

4.2. Faglege kriterier for sensuren

[Ingen foreslåtte endringer]

4.3. Anonymitet

[Ingen foreslåtte endringer]

4.4. Gjennomføring av sensuren

- a) Det vert vist til Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 3-9 Alminnelige regler om sensur for formelle rammer for sensuren.
- b) Om det ikkje følgjer av emneskildringa at vurderinga skal vera Greidd/Ikkje greidd, skal det setjast ein karakter frå A til E for greidd og F for ikkje greidd, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 6.
- c) For kursoppgåver o.l. som blir vurderte saman med ein avsluttande prøve (mappevurdering), skal sensorane ta omsyn til kva stadium i kurset dei er skrivne på, og andre omstende rundt skrivinga (tid til skriving, merknader frå medstudentar og undervisarar osv.). At ein eller fleire prestasjonar isolert ikkje kunne ha fått greidd karakter, hindrar ikkje i seg sjølv at det kan setjast ein samla greidd karakter.
- d) Der kursoppgåver og liknande blir vurderte saman med avsluttande prøve, skal desse vere med i vurderinga også i tilfelle av ny avsluttande prøve (kontinuasjonseksamen).
- e) Der eksamen er sett saman av fleire delar som vert sensurerte kvar for seg (eksamensdelar) må alle delane vere bestått før emnet er bestått, jf. § 6.3 i Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen.
- f) Dersom fleire sensorar deltek i den ordinære sensuren i eit emne, bør kvar sensor ha sensur for minst tjue studentar.
- g) Der fleire sensorar sensurerer saman, skal dei setje ein felles karakter. Blir dei ikkje samde, skal den emneansvarlige peike ut ein oppmann. For masteroppgåva peikar leiaren for Studieutvalet ut ein oppmann. Oppmannen får all tilgjengeleg informasjon frå sensorane, og fastset ein karakter innanfor dei rammene dei to har sett.
- h) Sensorane kan ikkje nytte KI-verktøy i samband med sensur av studentbesvarer oppgavesvar utan eksplisitt samtykke frå den emneansvarlege. Dette inneber at sensorane til dømes ikkje kan bruke KI-verktøy som eit hjelpemiddel for å utforme tilbakemeldingar eller grunngevingar til studentane. Sensorane skal til dømes heller ikkje nytte KI-verktøy for å identifisere om studentbesvarer oppgavesvar heilt eller delvis er utforma ved hjelp av KI-verktøy.

4.5. Nivåkontroll

[Ingen foreslåtte endringer]

Ingen endringer foreslått i punkt 5-8

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

5. Endringer i Arbeidsavtale for arbeidsgrupeledere på 1. og 2. studieår

Endringene er allerede skrevet inn i arbeidskontraktene for studieåret 2024/25. Punktet her er derfor til orientering.

1. studieår

ARBEIDSAVTALE

Arbeidsoppgaver

(...)

Kommentering av oppgaver

Alle studenter i en arbeidsgruppe skal få minst én oppgave kommentert av arbeidsgrupelederen i løpet av hvert emne på studieåret. Arbeidsgrupeleder må organisere kommenteringsarbeidet slik at alle studenter får kommentert én oppgave til hvert emne, dvs. at du må kommentere to besvarelser for hver arbeidsgruppeoppgave per emne. Av forskjellige grunner er det ulikt antall studenter i arbeidsgruppene selv om fakultetet tilstreber likt antall. Dette fører til at noen gruppeledere må kommentere flere oppgaver enn andre. Alle arbeidsgruppeoppgavene i et emne skal kommenteres innen angitt frist. Arbeidsgrupeleder skal også kommentere førsteutkast på deleksamen i JUS211.

Det er ikke tillatt – helt eller delvis- å bruke KI-verktøy i forbindelse med kommentering av oppgaver.

2. studieår

ARBEIDSAVTALE

Arbeidsoppgaver

(...)

Kommentering av oppgaver

Alle studenter i en arbeidsgruppe skal få minst to oppgaver kommentert av arbeidsgrupelederen i løpet av hvert emne på studieåret. Arbeidsgrupeleder må organisere kommenteringsarbeidet slik at alle studenter får kommentert to oppgaver til hvert emne, dvs. at du må kommentere minst to besvarelser for hver arbeidsgruppeoppgave. Av forskjellige grunner er det ulikt antall studenter i arbeidsgruppene selv om fakultetet tilstreber likt antall. Dette fører til at noen gruppeledere må kommentere flere oppgaver enn andre. Alle arbeidsgruppeoppgavene i et emne skal kommenteres innen angitt frist.

Det er ikke tillatt – helt eller delvis- å bruke KI-verktøy i forbindelse med kommentering av oppgaver.

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

6. Forslag til endringer i «Instruks for veiledning og sensur på JUS399 og JUS396 masteroppgave»

Studieutvalgets forslag til endringer i «Instruks for veiledning og sensur på JUS399 og JUS396 masteroppgave» er markert med **rød** skrift i det følgende.

Instruks for veiledere og sensorer ved Det juridiske fakultet. Karakterbeskrivelser for sensur av masteroppgaver.

Vedtatt i Fakultetsstyret 9. juni 2015 og trådte i kraft 1. august 2015.

Instruks for sensur av 70 poengs masteroppgave ([JUS397](#)) finner du [her](#).

Instruks for veiledere

Læringsmålene det vises til i teksten nedenfor står i [emnebeskrivelsen](#).

Veiledningen skal følge studenten(e) gjennom alle momentene i læringsmålene.

Veileder må være forberedt på å introdusere studenten(e) for elementære krav til skriftlige arbeider, som krav til kildehenvisninger. Også etiske betraktninger kan være ukjent for studenten(e), men forutsettes å være innarbeidet i løpet av skriveprosessen.

Veileder må være oppmerksom på at tekst som er skapt av KI-verktøy ikke regnes ~~ikke~~ som studentens egen, jf. Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 4-1. Dersom slik tekst utgjør en ikke ubetydelig del av det samlede arbeidet, vil kravet til selvstendighet ikke være oppfylt. Enhver bruk av KI-generert tekst kan også bli vurdert regnes som fusk dersom det ikke er sitert på redelig måte.

Veileder skal i innledningsfasen være behjelpelig med å formulere og avgrense problemstillingen som behandles i oppgaven, herunder også å veilede om hva som realistisk kan omhandles innenfor ordgrensen.

Veileder har ikke ansvar for det endelige resultatet; studenten(e)s faglige rekkevidde vil variere, og det er ingen grunn til at ikke dette skal gjenspeiles også i masteroppgaven. Veilederens rolle er å hjelpe studenten(e) til å kunne yte sitt beste.

Veileder kan bistå i utformingen av tema for oppgaven dersom studenten(e) ber om det. Det gjelder både med hensyn til omfang og med hensyn til faglig relevans - er det noe interessant å skrive om her innenfor de rammer som gjelder for en masteroppgave? Likevel bør veilederen mest mulig inspirere studenten(e) til å finne temaer og problemstillinger som studenten selv kan se er viktige og faglig interessante.

Der masteroppgaven er et gruppearbeid, bør veileder påse at begge/alle studentene i gruppen deltar i prosessen.

Av hensyn til den faglige kvaliteten på veiledningen og av hensyn til studentens opphavsrett til eget arbeid, skal veileder ikke benytte seg av KI-verktøy i veiledningen av

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

skriveprosessen. Veileder skal heller ikke bruke KI-verktøy for å identifisere om studentenes arbeid helt eller delvis er utformet ved hjelp av KI-verktøy.

Dersom veileder ønsker å bruke KI-verktøy som hjelpemiddel i arbeidet med studentens tekster, skal studenten informeres om dette. Dersom bruken av KI-verktøyet medfører fare for at studentens opphavsrett til egen tekst krenkes, kreves det informert forhåndssamtykke fra studenten. Veileder skal bare bruke trygge KI-verktøy.

Instruks for sensorer

Masteroppgave sensureres av to sensorer. Dersom sensorene ikke blir enige om vurderingen, skal leder av Studieutvalget utnevne en tredje sensor til å delta ved sensuren.

Veileder deltar som hovedregel ikke i sensur av masteroppgaver på 30 studiepoeng, og aldri i sensur av masteroppgaver på 60 studiepoeng.

Vurderingen av masteroppgaven skal knyttes nært til læringsmålene.

Momenter knyttet til metode og kildebruk skal tillegges større vekt – i begge retninger – enn de materielle momentene. For bestått karakter er det likevel et krav at masteroppgaven avdekker avansert kunnskap innen temaet, eller innen deler av det.

Evne til å finne frem til og formulere rettslige problemstillinger, herunder skille mellom ulike problemer, prinsipale og subsidiære spørsmål, samt evne til å sette spørsmålene inn i sin rette sammenheng vektlegges i begge retninger.

Momenter som avdekker selvstendighet skal belønnes. Det gjelder for eksempel der studenten(e) behandler et tema som ikke har god dekning i litteraturen, forutsatt at det gjøres på en faglig forsvarlig måte, eller der studenten reiser eller belyser problemstillinger på interessante måter, forutsatt at det gjøres på en faglig forsvarlig måte.

Momenter som viser at studenten(e) har vært i stand til selv å se faglige eller metodiske sammenhenger som ikke leses direkte ut av litteratur eller andre kilder, belønnes. Herunder også blick for rettspolitiske dimensjoner innenfor oppgavens tema, dog uten å tape av syne grensen mellom vurderingers betydning de lege lata og de lege ferenda.

Evne til å drøfte spørsmål på en faglig forsvarlig og skjønnssom måte, og utnytte det foreliggende rettsstoff og faktum i samsvar med fagets metodiske prinsipper, har også betydning for bedømmelsen. Til dette hører også blick for hva som er vesentlig i forhold til det som er uvesentlig eller irrelevant, å skille mellom det sikre og det tvilsomme, samt å dimensjonere stoffvalg og proporsjoner i besvarelsen fornuftig.

Der avgrensning er gjort eksplisitt og godt begrunnet, skal det ikke trekkes for manglende behandling av temaer det er avgrenset mot. Dette henger sammen med de begrensninger som ligger i rammen for masteroppgaven.

Evne til framstilling og formidling er et selvstendig mål med oppgaven: språkbeherskelse, fremstillingsevne, klarhet, oversiktighet, presisjon og systematisk ryddighet, herunder ryddige kildehenvisninger vektlegges i begge retninger.

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

Sensorene kan ikke bruke KI-verktøy i forbindelse med sensur av masteroppgave. Dette innebærer at sensorene for eksempel ikke kan bruke KI-verktøy som et hjelpemiddel for å utforme tilbakemeldinger eller begrunnelser til studentene. Sensorene skal heller ikke bruke KI-verktøy for å identifisere om studentbesvarer en masteroppgave helt eller delvis er utformet ved hjelp av KI-verktøy.

Gjelder [JUS399](#) Masteroppgave:

Det skal ikke avholdes muntlig prøve uten at sensorene finner grunn til det. Ved den muntlige prøven eksaminerer begge sensorene studenten(e) i tema som har tilknytning til oppgaven eller til det tema oppgaven gjelder. Muntlig prøve kan også brukes til å kontrollere at oppgaven er et selvstendig arbeid fra studenten(e).

Gjelder [JUS396](#) Masteroppgave:

Det avholdes justerende muntlig prøve. Momentene som kan inngå i justerende muntlig prøve fremgår av [emnebeskrivelsen](#) til emnet.

Karakterbeskrivelser for sensur av masteroppgaver

(...)